

Her er man ikke gaaet den Vej at skille Tienderne ud hver for sig, og det er vist meget hensigtsmæssigt og fornuftigt, at man har taget dem alle under et. Jeg synes, at det ovenfor fremsatte staar klart og tydeligt, naar vi holde os til Præstetienden og spørge: Hvem skal udrede den Sum, som skal til til Lønning af Præsterne? Det er noget over 2 Mill. Kr. Dette staar meget klart og tydeligt, hvis vi holdt os til dette alene. Ingen kan sige, at det er en Selvfølge, at de, som til Dato have betalt, ogsaa i Fremtiden skulle blive ved dermed. Det bliver naturligvis et vanskeligt Problem at løse, naar vi tage alle Tienderne tilsammen. Det kan allerede blive vanskeligt med Hensyn til Kirketienden, fordi der er Kirketiender, der kunne siges at være mere værd, end den Vedligeholdelsespligt af Kirkerne, som hviler paa dem. Men selvfølgelig bliver det endnu vanskeligere, naar vi komme til Spørgsmaalet om de Tiender, som paa en eller anden Maade ere gaaede over i private Folks Eje, og som der flere Gange have været Genstand for Køb og Salg, og hvor det da kan være vanskeligt at afgøre, hvad den vedkommendes Ret er. Derfor bliver det, naar vi tage det hele i een Samling altid en Skønssag, hvor stort et Beløb af den samlede paa alle tre Tiender kapitaliserede Ydelse, der skal udredes af Statskassen. Og jeg skal selvfølgelig indrømme, at der udmærket kan disputeres om, hvorvidt vi skulle tage $\frac{8}{25}$ eller maaske kun $\frac{6}{25}$ eller $\frac{7}{25}$, som der her er Tale om. Det er heller ikke det, som det drejer sig om, og som man kan disputere endog meget heftig om, hvorvidt det skal være en saa eller saa stor Part, thi det er Princippet, det kommer an paa.

Det, jeg gerne vil have slaaet fast, er, at det er fuldt forsvarligt at lade hele Samfundet betale en Part, naar Talen er om at oplægge en saa stor Fond, hvoraf Renten skal være tilstrækkelig til at holde hele Kirkeinstitutionen gaaende. Men er det forsvarligt at tage noget af Samfundets Midler, saa siger jeg, at da kunne vi nok enes om, hvor stor en Part af denne Fond, der skal tilvejebringes af Samfundets samlede Kasse, og hvor stor en Part vi, som til Dato have været ene om at holde Institutionen gaaende, skulle betale.

Det var disse almindelige Betragtninger, som jeg havde Lyst til at gøre med Hensyn til det, om jeg maa kalde det saa, ideale ved en Tiendeafløsning. Gaar jeg derfra over til det praktiske, selve det

foreliggende Tiendelovforslag, skal jeg sige, som jeg allerede har nævnt, at der jo flere Gange er behandlet Tiendelovforslag her i dette Ting, ja, ogsaa vedtaget Tiendelovforslag, og vi have endog en Gang i sin Tid faaet en Tiendeafløsningslov. Denne Tiendeafløsningslov har vist sig ikke at bringe store Resultater med sig. Saa vidt jeg har kunnet se af de Oplysninger, som foreligge, er der kun afløst 9 Kongetiender og slet ingen Kirketiender. Dette er ikke noget stort Resultat, som er kommet ud af den Tiendeafløsningslov, som i sin Tid blev anset for at være noget, om ikke meget stort, saa dog meget attraaværdigt. Jeg kan ikke undlade, da jeg nu er kommen ind paa at nævne de 9 Tiendeafløsninger, som ere foregaaede, at gøre opmærksom paa, at de alle ere foregaaede til meget høje Afløsningssummer, i alt Fald i Sammenligning med, hvad der er Tale om her. Maa jeg gøre opmærksom paa, at der i Falster Vesterherred er afløst 4 Tiender, Kongetiender altsaa, i Tiden 1899—1900, allesammen store Tiender, i hvert Fald i Sammenligning med, hvad vi havde i Jylland. Afløsningssummen var for hver over 40,000 Kr. eller nær derved, og de ere afløste ved saadanne Summer, at hvis man regner med den Afløsningsmaade, som der er Tale om her i Lovforslaget, komme vi mellem 27,7 og 29,3 Gange den aarlige Gennemsnitsydelse. Det synes altsaa ikke, at disse Afløsninger have bragt vedkommende Ydere større Fordel. Noget andet er, om de ved Statslaanet til billig Rente kan siges at have faaet en Fordel, men den største Fordel er absolut paa Tiende-ejers Side. Noget lignende som det, jeg har nævnet for de 4 Afløsninger paa Falster, gælder for de øvrige 5, som ere afløste forskellige Steder, og hvoraf dog den ene er afløst med et Beløb af kun mellem 20 og 21 Gange den aarlige Ydelse, men det er ogsaa en mindre Tiende paa kun 10,000 Kr. Jeg skal, som sagt, ikke komme ind paa, hvad man ved den nu-gældende Tiendelov har naaet, jeg gør blot opmærksom paa, at det for saa vidt ikke er noget særlig nyt, vi her beskæftige os med, naar Talen er om Tiendeafløsning.

Hvad jeg derimod vil gøre opmærksom paa i Lovforslaget, som det nu foreligger, er to ny Ting, som vi ikke tidligere have behandlet, i hvert Fald ikke under Lovforslags Form, selv om man nok har nævnet dem. Den ene ny Ting er, at der her er Tale om tvungen Afløsning. Det